

## A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egy évre . . . 6 frt. — kr.  
Fél évre . . . 3 „ — „  
Negyed évre . . . 1 „ 50 „  
Egyes szám ára . . . 6 „  
Külföldre egy évre . . . 8 „ — „

Ezen lap megjelenik  
hetenkint kétszer:  
vasárnap és csütörtökön.

## SZÉKELYFÖLD

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:  
minden egy hasznos garmond  
sorost vagy annak befizetéséért  
4 kr., s minden egyszeri közlés  
után 30 kr. befizetendő.  
Nagy és többször közlendő  
hirdetményt a kiadóhivatal ár-  
kezelvényben részesít.

A „Nyiltér” rovatban  
közlendő cikkek soronként  
10 kr. díjért közöltetnek.

## SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

## KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Györgyjakab Márton nyomdabérlőnél.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyiltéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

## Községi nyomorúságok.

II.

Emlékezhettek olvasóink, minő érdekes és tanulságos vitatkozás volt annak idejében a képviselőházban a községi törvény fölött. Egyik rész azt vitatta, hogy a községek még nem elég érettek nálunk az önkormányzásra; de a párttaktika kimondta az autonómiát s lőn Budapest úgy, mint x. y. község, autonómmá s ekép győzedelmeskedett az egyenlőség elve. Mintha a Székelyföld minden vidéki községében, — vagy no, el is feledtem, ma ez nem jár — tehát Magyarország minden falujában, Budapesten úgy, mint akármelyik oláh, tót stb. faluban mind, mind csupa ideálisták és állam- — vagy nem tudom, minő — bölcsek laktak!

Igy meglőn a szabadság és autonómikus egyenlőség, meg kellett lennie a községi törvénynek is.

Közállapotaink annyira betegesek lettek, hogy még a leglelküimeretesebb hatóság sem valami sokat segíthet azokon a mai törvények határai között. Nem, mert míg az államélet napról napra több és nagyobb áldozatot ró a községekre, addig az éretlen és ügyetlen nagy zás, melylyel a községek évenként maguk teszik tönkre magukat, a képzelhető rendszertelen, rossz gazdálkodás, melylyel saját jóval túlterjesztett hatáskörükben a takarón túl nyújtózkodnak, visszatartatlanul viszik őket a bukás örvényébe. A közvagyon csakhamar elégtelennek bizonyult a község költségeinek fedezésére.

Mi volt egyéb hátra, mint az előre látott és nem látott költségek fedezésére községi rovatokat, vagy no, pótdókat vetni ki, vagy kölcsönt venni fel? Így a legtöbb községben beállott az adósságszínálás és anyagi súlyedés korszaka. Az alkotmányos falusi élet konyhájának és személyzetének beállítása, a megsokasodott hivatali teendők, a roppant sok „jöttünk-mentünk” eddig nem ismert nagy terhekkel nehezédtek a községek vállaira. De ki tudná elég hiven és élénken rajzolni azon fájdalmat, mely az ember lelkét és egész valóját érinti akkor, midőn a szegény falusi nép kínos vergődéseit, bajait, nyomorúságait naponként szemlélni kénytelen, és még önmagán sem segíthet! midőn látja, hogy az autonómia sánczai között miképen húzzák ki a szegény családját és gyermekeit szájjából az utolsó falatot, feje alól párnáját, hátáról ruháját, istállójából igavonó marháját vagy annak szájából a téli takarmányt stb. az állami és községi adóért s hurezolják kótya-vetyére? Igen; mintha a községek autonómiája csak azért volna, hogy minél többet költsenek, minél hamarabb tönkre tehessek magukat s alkalmat szolgáltatssanak arra, hogy az adóért elhurezolt és poton áron elvesztegetett zálogok árának még fele része se folyjon be az adó törlesztésébe, hanem a nagyobb rész fordítottassék a végrehajtók hízlatására. Az ilyen autonómia sok esetben olyan, hogy elmondhatjuk: „Nesze semmi, fogd meg jól”, vagy, mint láthatni, a semminél is

rosszabb. Aztán, ha valamely község többsége valami képtelenséget akar követni (hogy szelid kifejezést használjunk) s ekép nyíltan visszaél az autonómiával, a szegény ember futhat, fáradhat a szolgabíróhoz, onnan az alispánhoz stb.; ezek mindenike méltányolja panaszát s dolgát, de nem tud segíteni, mert hátha hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolnák?

De sok hiba történik a kréta körül is. A képesített körjegyzők vagy a törvény nem tudásából, vagy hanyagságból, vagy hogy a felfolyamodásokkal egy kis vékony jövedelmet csináljanak maguknak a hatáskörükbe utalt adók előírásánál, egyesekre oly adókat írnak elő, oly adóért adatják el zálogait s hurezoltatja meg a nyomorban ugys nyakig uszó népet, melyekkel az nem tartoznék s melyekről a szegény nép csak akkor vesz tudomást, a mikor egy csapat végrehajtó beállit érte, a mikor már sem szolgabíró, sem alispán, sem adófelügyelőségnek nincs módjában segíteni. Egyika hivatalos hatalommal való visszaéléstől nem segít, a másik öökös hivattal való visszaélésben él. Ha valaki kétségbevonná állításainkat, dokumentumokkal is szolgálhatunk.

Ezek a mai közigazgatási rendszer és községi autonómia végtelen határai és korlátai között történnek. Aztán mégis merne csak valaki nálunk ázsiai állapotokról beszélni! annak futni kellene ez árnyékvilágból.

Sokan a nagyközségek szaporodásá-

ból az emelkedő jóllétet szeretnék kiokoskodni; pedig a hol külön jegyzőt s a teendők felszaporodásához képest 20—30 hivatalnokot kell bár szerényen fizetni, ott rendkívül nagy közvagyonnak kell lenni, hogy a jóllét emelkedjék. Ilyen kivételes község ma csak a holdban képzelhető.

Mások meg azon sovány vigasztalással kívánnak megnyugtanni, hogy a francia, német, olasz, osztrák községeken még nagyobb teher fekszik; ez soványsága mellett szomorú vigasztalás. Nálunk egyes vidékeken még sokat meg lehet menteni; tehát a megmenthetőket meg kell menteni, az örvénybe sodortakat onnan kiragadni.

Mert nem fogadhatjuk el azoknak állításait, kik azt szeretik vitatni, hogy az autonóm községeket még akkor sem szabad, nem lehet korlátozni, ha talán magukat károsítanak meg. Vagy az egész ország is nem községekből áll? s magát az országot is tönkre engedjük jutni? No, ilyet valami szédelgő és magyarsodító játszó új honpolgár állíthat, de hazáját hön szerető igazi magyar ember soha.

Falusi.

## A „Székelyföld” tárczája.

## Ha égből elszállt . . .

Ha égből elszállt bűvös napsugár  
Mindazt, a mit fenn mennynek rejteke  
Titokzatos homálylyal elfedez.  
Mesébe szöve mind elmondaná  
És vele együtt harmatkönyve is,  
mint reszketőn virágkehelybe fut  
S a napsugárnak égő csókitól  
Párává foszlik s föl az égbe száll,  
Mint elvált lélek, ezt sohajtáná:  
Hagyd itt e földet és szállj fel velünk,  
A menny azurján túl az égbe jöjj,  
Hol nincs bánat, se kín, csak gyönyör!  
Hol nincs gyűlölet, csak szeretni kell!  
Szeretni kéjjel, hosszan, boldogan,  
Szeretni, a mint a földön nem lehet!  
S üdvöt érezni, melyből egy parány,  
Egy picizinyke csepp alatt már megöl,  
S ott fent az égen tengernyi ez ár,  
A szív, a lélek benne fürdik és  
Nem hogy meghalna, de örökre él!  
Jöjj, jöjj hát velünk! — így esengene, —  
Oh! e császbókra velük szállának,  
Le tudnám rázni, le, oh, érzem!  
Az ember nyitját, ezt az életet,  
S lelkem felszállna, fel az égbe, hol  
Örök üdv s kéj van! csak szeretni kell!

Fel! felrepülnék! de hogyha tudnám,  
Ámitó szó volt, mely az égbe hitt,  
Ott nincsen élet, nincs feltámadás!  
Szeretni, e szó sirnál elenyész . . .  
Ugy átaltonnám a fénylő eget!  
S a végtelen őr, mely ég s föld között  
Mint óriási védszancz elterül . . .  
S átalzuhanék, át a csillagok,  
E milliárdnyi táborúzt felett,  
Melynek fényinél angyal-légió  
A mennyet védve megsűtkérezik.  
A földre szállnék, a földre vissza.  
Előbb, mint égen hajnal, megjelen,  
S harmatkönyveit elsírná alá . . .  
Előbb, a mint az ébredő sugár  
Bűvös csókjait földre hintené,  
Meglopnam őket, meg! leszállanék!  
S elosztám lelkem száz száz felé,  
Ezer darabra széjjel osztanám.  
Virágba szállnék, mily szép lenne az!  
Minden kehelybe, darabba lélek!  
S ha biborágyból felkelne a nap,  
Aranyugára még úgy álmosan  
Elnyújtózkodnék, míg a földre ér . . .  
S vele a leányka kertbe futna, hogy  
Virágot tépjen piciziny kis keze,  
És azzal együtt leszakítaná . . .  
Az illattárral, mit haló virág  
Végso sohajtént lelkébe lehel,  
Beszállnék én is édes-boldogan  
S a „Teremtést” kijátszanám magát!

Szeretnék ott bent úgy, a mint lehet,  
Egy megcsalt lélek mint szeretni tud,  
Boldog gyönyörrel, forrón, édesen,  
A szenvedélynek örült lángjaitól  
Égetve s mégis fűződve kéjbe!  
Szeretnék újra és élnék tovább!  
Élnék! majd százszor halnék boldogan,  
Hogy feltámadjak, unott-unaltan!!  
—cz—gy.

## A tündér.

Álmatlan éjeken, midőn sivár multam képei összeolvadnak előttem a jelenével, a mult örömeit feledve a jelen fájdalmaiért, küzdelmes életem egére boruló homályos ködből fényesen kibontakozva gyakorta megjelen kedves alakod s eltelik akkor lelkem a kínzó tudattal, mely üz töled s az édes érzéssel, mely vonz utánad s rajongásra kész.

Hányszor ismétlődik e kép álmaimban, midőn kijátszva a valót, élveztem azt a gyönyört, a mit éreztem, de nem mondtam soha, s miről csak álmodok s nem remélek soha: érted élni; oh, hányszor susogtam álomképemhez: Menjünk, hagyjuk itt e világot, mely

„olyan fekete — — — — —  
Mint a kibérelt lelkiismeret”.

Jer, távozzunk oda, hol nincs bánat, csak öröm; jer, menjünk oda, hol nem választja el egymástól a szíveket a sors-szeszély; jer, hol feledve minden földit, egyenlők vagyunk; a remény, a szenvedők e minden-napi kenyere, nem üldözi a szívet, mert ott való minden. — — —

Fel-felkapta csolnakomat a hullám s ismét leejtő ringatva, mint a vigyázó dajka; ment, ment a csolnak, alig-alig csaptam evezőmmel, s midőn ábrándjaimból feleszméltem, észre-vevém, hogy sötét est van s én messze bann vagyok a tengeren; észre-vevém, hogy nincs visszatérés, csak előre kell menni; talán a sors, az „irigy mostoha”, kivet valamely partra, hol fátáradalmait kipihenhetem, vagy pedig a jótékony hullám ütemet. Ringott a kicsiny csolnak s én ismét gondolkozom arról, ki életem keservét, de boldogságát is nyújtja.

Egyszerre, mintha Neptun, megunva a csendet, végig csapott volna szigonyával a tengeren s elvágtatva feletette, kibocsátá az Eol barlangból Notust és társait; háborogni kezdett az s kis csolnakom hegyről völgybe esett; egyszer toronymagasságra kapta fel a hullám, majd azt hívem, a tenger mélyére szállók alá, s csolnakomba nem jött víz, nem szennyezé be belsejét, evezőm egy nyomására ismét sikon állott az. Háborgott a

## Az erdélyrészi magyar közm. egyesület érdekében

Imets F. Jákó csik-somlyói főgymnasiunai igazgató a következő felhívást küldte szét:

**Felhívás\*) Csikmegye t. polgárai és leányaihoz!**

Mindjárt egy éve lesz, hogy az „Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület” érdekében az első felhívó szöveget Kolozsvárról az országban széthangzott. Azóta az egyesület megalakult, igazgató-választmánya rendszer működését megkezdte, hónapok óta folytatja, egyesek és testületek hozzájárulása folytán megalakultak és szervezetteren munkálkodnak, kivált az erdélyi részeken, a megyei és vidéki fiók-egyesületek is; sőt a fenkölt keblű szolgabíró mélt. Mikó Árpád ur hazafias buzgósága Gyergyóban is megalakította azt. Csak az van még hátra, hogy a kibontott zászló alatt Megyénk többi lelkes polgárai és leányai is sorakozzanak és a központi szervezett összeköttetésben álló megyei fiók-egyesülettel alakuljanak.

Ennélfogva, hogy Csikmegyében is az E. M. K. E. nemes céljai iránt mindinkább fokozódó méltó érdeklődés és hazafias áldozatkészség rendszeres folyamatot nyerjen, a több oldalról nyilvánult ohajtásnak és felkérésnek engedvén, bátor vagyok az E. M. K. E. zászlóját, melyre „a hazafiasság öntudatos ápolása és nemzeti irányú művelődés” jelszavai vannak írva, a Hargita keleti tövében is gyenge kezekkel kitzitni és t. polgártársaimat s Megyénk nemes hölgyeit hazafias tisztelettel és bizalommal felhívni, miszerint a folyó december hó 28-án Csik-Szeredában a megyéhez nagy gyűléstermében d. e. 10 órákor megtartandó fiók-egyleti alakuló gyűlésen mennél számosabban megjelenni, előttünk álló s tovább általunk el nem odázható hazafias cél fogantatását elősegíteni és a megyei fiók-egyleti választmány megalakításában közreműködni szíveskedjenek.

Még mi, Magyarország különben egyik legmagyarabb megyéje, sem dicsekedhetünk azzal, hogy az E. M. K. E. által kitűzött hazafias célok nálunk teljesen el voltának érve, de ha az országos ügy mellett helyi érdekeink oly élénken nem szólanának is, mint más vidékei: elvégre erkölcsi és anyagiilag is kitzítható bővebb bizonyosság kell ország-világ előtt tennünk arról, hogy nagylelkű és vitéz őseinkhez méltólag hazafias és emberbaráti kötelesség teljesítése s gyöngébb véreink megvédelmezése dolgában, egy oly nemes célú vállalat, mint éppen maga a viszonyok és korszükséglet által sugalt E. M. K. E., Csikmegye derék fiainak

\*) Hogy ezen felhívást fényes siker koronázza, szívünkkel kívánjuk a hazaszeretet és honfiai erőnyekben gazdag, nemes gondolkodású igazgatónak. Szerk.

tenger s Neptun szolgálai halálhírt dudoltak fülembé s a felkorbácsolt habok ragadták csolnakomat; vészmadár sikoltott felettem, együtt szállott velem tova, s mintha kiáltása emberi hang volna, mély ijesztő hangon tudatja velem: nem látod többé!

Nem akartalak látni, s most, hogy nem enged végzetem, ah, úgy szeretném hallani édes-édes hangod, s aztán ragadjon az ár, jöjjön a halál!

Zajongva csapódott egy habtorulat csolnakomhoz s egy hervadt virág hullott bele: egy nefeletts! Hah! ép olyan, ép az, melyet te adtál; szívem felett hordtam s csókolám. Csak még egyszer lássalak! A vészmadár

„— sir, zokog  
Oh! most tudom csak, mint szeretlek  
S hogy milyen nyomorult vagyok!”

Az ár tova ragad. Egyszerre a zugáson tultatva, zenehang üte meg fülemt, mint megpengetett hárfahangok, s néha-néha megkapó dal zenéje jutott hozzám. Az evezőt megragadva, a hangok felé fordítam csolnakomat. Mindig közelebb-közelebb hangzott a dal, a hárfá sirva, zokogva kíséré. Majd mintha Triton csigakürtjébe fújt volna, lecsillapult a zajgás s a sötétség hirtelen eloszlott s virányos hegy tárult elé, a mely felé megindult csolnakom sebessen közeledett.

és leányainak méltó felkarolására és élénk pártolására mindig számíthat!

Végül félkértem Czimet, hogy ezen Fölhívást becses körében mindazokkal, kik ezen szent ügygyel rokonszenveznek, közölni és azokat is a személyes megjelenésre rábírní ne terheltelessék.

Kelt Csik-Somlyón, 1885. decz. 8.

Imets F. Jákó.

U. i. Előre is van szerencsém becses figyelmeket felhívni arra, hogy a gyűlés napján, december 28-án este, a csikszeredai műkedvelő-társulat az E. M. K. E. javára színi diszeloádást fog tartani.

## Magyarország háziipara.

(Folytatás.)

Önállóan üzi a háziipar 524,420 egyén, mint kisegítő családtag pedig 277,168 személy lel alkalmazást a háziiparban. A foglalkozás neme különben csak természetessé teszi az önálló és alkalmazottak aránytalan megoszlását, de feltűnő ez adatoknál a háziiparral foglalkozó férfiak csekély száma a föntiek szerint 37,972 férfi foglalkozik háziiparral szemben 763,416 nővel. Ez adat is arra látszik mutatni, hogy a fölvételnél eljárt közegek sok helyett számbavették a háziipar első osztályát is, mert csak ez, kapcsolatban a szorosabb értelemben vett háziiparnak hazánkban való csekély fejlettségével, magyarázza meg a nők eme nagy számát, mely föltevésünket csak megerősítve látjuk, ha a háziipart üzők egyes csoportonként való megoszlását vizsgáljuk.

Hazánkban a fölvétel adatai szerint 71 iparág üzetik háziiparilag, melyek könnyebb áttekintés végett a következő hat főcsoportba sorozhatók, u. m.: Az összes háziiparosok száma: agyag- és kőipar: 1970 férfi, 391 nő, együtt 2361, 0.30 százalék; fonó és szövőipar: 10,259 férfi, 670,776 nő, együtt 23,834, 2.97 százalék; faipar: 6784 férfi, 556 nő, együtt 9340, 1.17 százalék; nőipar: 357 férfi, 81,022 nő, együtt 81,379 10.15 százalék; egyéb háziiparágak: 2614 férfi, 1025 nő, együtt 3639, 0.45 százalék. Összesen: 37,972 férfi, 763,416 nő, együtt 801,588, 100.00 százalék.

Az összes háziiparral foglalkozók 84.96% -ka fonó- és szövőiparra esik, ezen főcsoport keretén belül, a kender- lenfonás és szövés alcsoportra 70.28 százalék jut, és pedig a férfiaknál 0.84 százalék, a nőknél 69.44 százalék. Nem szenvedhet tehát kétséget, hogy főleg a nőknek tulnyomó részét a háziipar első osztályába (házmunkások) tartozók alkotják, a miről meggyőződhetünk. Torontálmegye 47,923, Szilágymegye 35,411, Krassó-Szörénymegye 34,417, Hunyadmegye 27,546 kender-, lenfonás és szövással foglalkozó nőt

mutat ki, a mi csak úgy magyarázható meg, hogy fölvétettek mindazok, kik ezen foglalkozást, habár nem is a kereset céljából, gyakorolják. Ezen jellegnél fogva az adatok úgy tekintendők, mint a melyek legalább részben a háziipar mindkét osztályára vonatkoznak.

Ezeknek előrebocsátása után már most áttekinthetünk az egyes főcsoportok részletes ismertetésére. Első főcsoportként az agyag- és kőipar van föltüntetve. Az itt foglalkozók száma csak 2361 egyénre rug, mely csekély számot különben annak kell tulajdonítanunk, hogy éppen ezen iparágban nagyon nehéz meghuzni a határvonalat, mely a mesterségszerű iparüzést a háziiparszerűtől elválasztja és így az ezen iparágban elfoglaltak nagy része a rendes iparosok közé került. Ez különben legjobban szembevetünk, ha a főcsoport egyes alcsoportjait vesszük szemügyre. Téglá- és cserépipépitésről ugyanis, a jelen kimutatás szerint, háziiparszerűleg csak 807 egyén, rendes iparszerűleg pedig 6028 egyén foglalkozik, jóllehet az ezen iparágban foglalkozók nagyrészt földmívelők, kik a földmívelés által igénybe nem vett idejükben üzik ez iparágat és így nagy részük inkább háziiparosnak volna tekintendő. A fazekasságra vonatkozólag, mely hazánk több vidékén szintén elterjedt népipar jellegével bír, hasonlólag tökéletlenek az adatok. Gömörmegye mindössze 232 fazekassággal foglalkozó háziiparost és 359 egyént mint rendes iparost tüntet elő, holott nagy részük szintén inkább háziiparosnak tekintendő. Csik, Kis-Küküllő, Kolozs, Komárom, Bereg, Borsod, Győr és Baranyamegyékben, hol a fazekasság többé-kevésbé jelentékeny népipar jellegével bír, az összes ezen iparban elfoglaltak a rendes ipárnál vannak fölvéve. De a főcsoportbeli adataink hiányosságát semmi sem mutatja inkább, mint hogy mészégetéssel foglalkozó háziiparos gyanánt csak 40, rendes iparosként pedig 661 egyén van kimutatva, holott a mészégetés tudvalevőleg az ország legtöbb vidékén majdnem kizárólag üzetik. Kőszörűkőfaragással adataink szerint csak Nógrádmegye Romány községének 14 lakója foglalkozik.

## Levelezés.

Győ.-Szentmiklós, 1885. decz. 10.

Tek. szerkesztő ur!

Gyergyó-Szentmiklós közönsége egyházmegyéje védszentjének, Szent Miklós püspöknek évfordulati előestéjét, azt hiszem, a legméltóbban ünnepelte meg azzal, hogy a szegény tanulókat segélyező egylet ünnepélyes segélyosztásait ekkor tartotta. Az ünnepélyt fötisztelendő Ferenczy Károly a következő beszéddel nyitotta meg:

jára megrezdült szívem. — Ne jer, ne jer, — suttagá zenehangján — itt a halál van, ott az élet, köztünk a sir.

— Ki vagy, ki vagy te, kinek hangja életreménye, buja s boldogságára emlékeztetsz? ki vagy te?

— Sorsod! — kiáltá egy másik pajkosan s leránta a tündér kezeit arczáról.

— Hah! ez te vagy!

A hárfahang utolsó akkordját hallatá; ha lekötözve lettem volna, mint Ulysses, ha ez élettől kellett volna félnem s nem a haláltól, fogaimmal marcangoltam volna szét a köteleket s gondolkodás nélkül rohanok oda, hol tettel tudom megmutatni szerelmem nagyságát! Az evezőt messze lökém magamtól s a felszabadult hullám ragadta csolnakomat. A tündér ijedten tartá előre kezeit s én csak öt nézve engedtem rohanni a csolnakot; alattam a korallok s gyöngyök milliói látszóttak, siromul kínálkozva, s én csak öt néztem. Két szememben mintha könnyet látnék, arczáról unitha bánatot olvasnék, hogy nem menthet meg, s én boldogan egyszerre estem — lefelé...

Felébredék. Hah! miért nem volt való! miért nem lehettem boldog érte halni!

Fuser.

„Tisztelt hölgyek és urak!

A játékonyság a legszebb és legboldogítóbb erények egyike. Más erények bizonyos önmegtadadásba kerülnek, de a játékonyság nemcsak annak esik jól, a ki veszi, hanem annak is, a ki adja. Ha nemes élvezetek után vágyik a kebel, gyakoroljon játékonyságot s feltárlta a földön a legnemesebb élvezetet. Mert mi lehetne kellemesebb és boldogítóbb, mi nyújthatna tisztább és teljesebb élvezetet, mint könyörülni a szerencsétleneken, segíteni a szegényeken és enyhíteni a szenvedést, mely ott sohajtozik és könnyezik?

A játékonyság legszebb nyilatkozata a felebaráti szeretetnek, és a ki embertársaival minden önhaszon- és dicsvágy nélkül tesz jót, az cselekedetével az emberiséget tiszteli meg.

Azonban mint minden erénnyel, úgy a játékonysággal is visszaélés követhetetik el.

Ha valaki azért adakozik, hogy az emberek által dicsértessék vagy hírnévre tegyen szert: az ilyen adakozó a hízeltől vette jutalmát s nincs semmi érdeme; az ilyen adakozó szánandó szegény.

De ki azért gyakorolja, mert jó, kinek jobb keze nem tudja, mit művel a bal, ki nélkülöz, hogy másokon segíthessen, ki adakozásait nem kürtölteti: az a valódi gazdag, annak szíve isteni élvezettel van eltelve. Ezen utóbbi értelemben vett keresztény játékonyság bámulandó dolgokat művelt és művel mai napig is az emberi társadalomban.

Egy Szent Miklós élete feladatát tüzi ki a játékonyságot, s minden törekvése oda irányul, hogy a szerencsétleneken segíthesen. Gazdag örökségét a szegények közt osztá ki, s többek közt, midőn Mizia városában egy különböző szerencsétlenségek miatt elszegényedett atya három viruló leányának azt tanácsolá, hogy adják magukat erkölcs-telen életre s így szerezzék meg a szükségéseket: értésére jött ez Miklósnak s különböző időben az utcáról az atya szobájába egy-egy erszény pénzt vetett mindaddig, míg az leányait férjhez adhatta.

Második András magyar király leánya, Árpádházi Szent Erzsébetnek rózsáiról ki ne hallott volna?

Ugyanis e királyi hölgy anyósától és sógor-nőjétől vallásossága és a szegények iránti határtalan játékonysága miatt sokat szenvedett; sőt még különben vallásos férje Thüringiai Lajos tartománygróf, anyjától és testvérétől ösztönözötve, nejét az adakozásért többször megszólította s annak gyakorlását tiltotta.

Egy alkalommal — mint a legenda elbeszéli — történt, hogy Erzsébet napi alamizsnáját szegényeinek vize, találkozott a vadászatról hazatérő férjével, ki szigorral kérdé: mit visz kötenyedben? s ő megregettenve, legnagyobb zavarában felelé: rózsákat!

De sejtven, hogy neje nem mond igazat, indultosan rákiált: „Mutasd azokat a rózsákat!” Erzsébet kitarja kötenyét, s ime! mindnyájok bámulatára a kenyérozópok viruló rózsákká változtak.

Szent Márton, ki mint katona, a rómaiak seregében szolgált, egy reggel, melynek éjszakáján több ember megfagyott, Amiens városának kapujánál egy félmeztelenül didergő koldust látott, kinek nyomorán megindulva, nagy hadi köpenyét kettévágva, a meztelent betakarta.

Szent István magyar király jobb keze 847 év múlva is határtalan adakozásaiért épségben fennmaradt, s éppen ez év nyarán volt szerencsém e drága, arany, ezüst és gyémántokkal kirakott szekrényben nagy kegyelettel őrzött szent jobbot a Szent István napi nagy nemzeti ünnepen vállaimon vihetni.

Ujabb időben egy Don Bosko a játékonyság csodáit műveli.

Paulai Szent Vincze egész életét az emberi nyomor enyhítésére szentelte, a nagy városok elhagyatott néposztályának gyermekeit tanította, a betegeket az általa alapított szerzetes rendek által ápolattatta.

Hazánkban a harminczas években egy gr. Brunsvik Teréz nagy szellemű hölgy az anynyira áldásos kisdédóvódat meghonosította.

Mindnyájunk szeme láttára, a hit, remény és szeretet magasztos jelvénye alatt ott mű-

ködik nagy és dicső királynénk Erzsébet fővénközsége alatt a veres kereszt egylet.

Nincs város, sőt nagyobb község hazánkban, hol jótékonyági egyletek ne működ-  
nének,

S jól is van ez így, mert az emberi nyomor oly sokféle, a szükség oly ijesztő mérvben terjed, hogy ha a társadalom nem egyesül annak enyhítésére, az állam magában tehetetlen s a társadalmat e téren igen nagy veszély fenyegeti. Ámde a társadalomhan a jótékonyág terén a nőknek jutott a legjobb rész. A mibe azok belekezdnek, annak sikere elmaradhatlan.

Ezek majd rábeszélés, majd ígéző pillantásai, nemes példájukkal még a legkérgesebb szív ajtajához is megtalálják a kulcsot s marokkal szedik ki onnan a közjótékonyág oltárára a kincset. Ők, az emberfaj legszebb virágai, virágozzák a legemberibb erény, a jótéteménynek legdusabb és legillatosabb rózsáit. Hála Isten! Gyergyó-Szentmiklósnak is megvannak a maga jótévő angyalai, kik egyletté alakulva, vetélykedve ruházzák a szegény tanulókat, ezeket az ártatlan kisdedeket, kikre Krisztus, a szeretet isteni Mestere, így szólt: „Bizony mondom nektek, a mit egynek e kisdetek közül tesztek, azt velem teszitek.“

A jótékonyág minden téren gyakorlandó, de alig van annak a népiskola szegény gyermekeinek felruházásánál hálásabb tere. Hogy a nemzet el ne vesszen, gyermekeinek tanulnia kell, a törvény szorítja is a szülőket az iskoláztatásra, de igen sok esetben a tanügyférfiak buzgalma, a szülők jóakarata és maga a törvény szigora is megtörik a szegénység rideg és kemény szikláján. Sok székely ember csak gyermekekben gazdag, a mi elég szép gazdagság, sőt minden Isten adta javak közt legszebb gazdagság; de elszorul a lelkünk, ha tudjuk, hogy mai napság a szülők egy része alig képes gyermekei élelmét is megszerezni, s arra éppen gondolni sem lehet, hogy azokat tisztességes ruházatban iskolába járassa. S a törvény mégis parancsolva, kegyetlenséget követhet el, ha a meztelent a havon iskolába hajtja.

A község áldozatkészsége tehetetlenné válik a nagy szükséglettel szemben, s nem marad egyéb hátra, mint az, hogy a szegény nép gyermekei a nevelés áldozataitól megfosztva, otthon a csempés alatt guggolva, romlott levegőben vagy a korai halál martalékai legyenek, vagy véznán és elsatnyulva felnőve, a társadalom nyomorultjait szaporítsák. De az elszomorító kép megvilágosodik az isteni gondviselés őrangyalai, az egyleti nemeslelkű hölgyek alakjában, kik védőleg terjesztik ki szárnyaikat a ruha nélkül didergő iskolások felett. Ezen őrangyalok esztendeig gyülekeznek és gyűjtenek, iskolából iskolába járnak, apróra vizsgálni a gyermekek ruháit; napokig szabnak, hetekig varrnak, s midőn kis védenzeiket felöltöztetik, nem lehet meghatározni, hogy kinek nagyobb és teljesebb öröme, az új ruhát kapott kis gyermeknek-e vagy az őrangyalokként szereplő tagoknak?

Az öröm mindkét részről határtalan.

S minő szép látványt nyújt e téren a nemes verseny! milyen nálunk a „Vereskereszt-egylet“ versenye a „Szegény tanulókat segélyező egylet“-tel, abban, hogy ki-kinek minél több tanulót öltöztessen fel. Az egyik egyletnek buzgó tagja mondja: „siessünk a munkával, nehogy a másik egyletbeliek megelőzzenek,“ a más pedig: „adjátok ki már varrni valómat, mert a más egyletnél is munkát vállaltam.“

Kinek ne tetszenék e nemes verseny? hisz az ilyen dolgok látása elfeledtetni velünk, férfiakkal, hogy rögös és önzésteljes földön vagyunk, örömet lépünk e versenygők közé, pajzánul biztatgatván őket, hogy csak siessenek, mert „a ki kamar ad, kétszer ad, s ki nélkülöz azért, hogy másokon segítsen, kétszeresen élvez.“

A mai estélyen, melyet a találékony szeretet rendezett, úgy vélem, hogy Szent Miklós, községünk pátronusának szelleme szállott meg mindnyájunkat, midőn az emléknappjának előestélyén egyletünk e szépen rendezett ruhatarából a szegény gyermekeket öltözteti.

Ő egyebek között a szegény leányok tisztességes férjhezmenetelét mozdította elő; mi pedig a szegény tanulókat öltöztette a népnevelés ügyét viszzük előbbre.

Midőn azonban jelzém ez örvendetes eredményt, nem akarok az egyleti tagok szerénységét sértő dicséretet mondani, mert tudom, hogy a jótétemény önmagában hordja legfőbb dicséretét; de tolmácsolni akarám azon háláérzelmet, melyet a község, a nemzet és haza azok iránt érez, kik ily módon jönnek a nevelés szent ügyének segélyére. Kedves gyermekek! vegyétek jótévőitek kezeiből az adományt; legyetek hálásak, tanuljatok szorgalmasan. Legyetek erényesek és valóságosok s imádkozzatok az égi madarakról és mezei liliomokról gondoskodó szennyei atyához, hogy tartsa meg jólétben azokat, kik titeket felsegítettek; s jótetteikért ideiglenes és örökkévaló kincseiből — minden filléreiket — ezerszeresen fizesse meg.“

E beszédet lelkes éljenzés követte, mely után a segélyek osztattak ki, 94 gyermeket látva el a nevezett egylet a szükséghez képest teljes ruházattal. Folyó hó 10-én pedig a „Vereskereszt-egylet“ szintén ünnepélyes kiosztást tartott, hasonló mérvű ruházattal segélyt osztva ki a segélyre szorult iskolás gyermekek közt.

Isten segélye legyen mindkét egylet buzgó törekvő tagjaival és mennyei áldása kísérje becses faradalmait, hogy nemes versenyőket a szenvedő emberiség, az egyház, nemzet és haza boldogítására sokáig gyakorolhassák, s ez által a szükségben lévők nyomorsajtolta könnyeit örömkönnnyeké változtathassák.

Egy jelen volt.

Osdola, 1885. decz. 12.

(Választás.)

Bartha Ágoston osdolai róm. kath. kántortanító, ki a minapában a kézdiszentléleki kántortanító-választáson legtöbb szavazatot nyert, oda Lönhart Ferencz erdélyi róm. kath. püspök ur ő nagyméltósága által ki is nevezetett, s folyó hó 10-én ugyanezen minőségben 254 szavazattal Osdolára ismét megválasztott, miről püspöki megerősítés végett illetékes helyre a felterjesztés meg is tétetett.

Megemlítésre méltó, hogy midőn tisztelendő Gazda Pál helybeli aranyismés áldozár ur e hó 8-án, mint a pályázati határidő, zárnapján, az összes pályázók neveit isteni szolgálat után az imaházban külön-külön felolvasta, kijelentette azt is, hogy Kézdi-Szentlélekre kinevezett, de még helyben Osdolán lakó B. Á. kántortanító ur is a mai nap reggelén pályázatát beadta, minek hallatára a hallgatóság lelkes éljenzésben tört ki. Megható és érdekes volt, midőn — egyesek káttelkedvén abban, hogy vajjon B. Á. a visszaspályázás által megválasztása esetén nem akarja-e csalódásba ejteni a lakosságot — a gyűlés egy tag indítványára felhívást intézett B. Á.-hoz, ki erre a következő nyilatkozatot tette:

„Nagys. apát-kanonok, püspöki biztos, elnök ur! Tisztelt gyűlés!

Ha ilyesmit akartam volna egymagamtól üzni, akkor pályázatomat be sem adtam volna. Isten szent kegyelméből szüzte 18 éves együttlétünk elég volt bőven arra, hogy jó és balsorsban egymást megismerjük. Nem tett engem kapkodóvá soha az anyagiakban előnyösebb állomások hajhászata, s nem bódított el soha a tán nagyobb kenyér utáni sovargás. Ez utóbbi ugyan a megélhetéshez elkerülhetetlen kellék; azonban nekem minden körülmény kedvező volta mellett is a kevesebb mellett lelki nyugalomra van főbb szükségem.

Midőn tehát annyiszor találkoztam szíves bizalmuk tántoríthatatlan ragaszkodásuk s főképe a bekövetkezendő választás előtt többszörösen ismételt kérésükkel, mely csaknem rajongásig fokozódott, s mert az adott bizalommal visszaélni egyszer sem akartam: ezennel kinyilatkoztatom, miszerint teljes elhatározással tettem pályázatomat.

Mindazonáltal, minthogy másképp nem is lehet, kegyelmes püspök urunk ő nagyméltóságának atyai kegyes elhatározásától természetem függővé ide vagy oda leendő áthelyezésemre, kinek atyai parancsa előtt minden adott viszonyok között, bármely időben és helyen fűni készséggel porba hullók.“

Érzékeny, őszinte kifejezésének utóbbi szavait könnyek között bevégezvén, a nagyszámú jelenlevő közönség által megjeleneztetett s nyilatkozata szóról szóra jegyzőkönyvre vétetett.

Végül felemlítjük azon példás magatartást, melylyel ezen választás alatt lakosságunk magát kitüntette, mert a 255 szavazó és más számos megjelentek között semmi zavargás és pártos szöváltás nem történt s minden a legnagyobb rendben történt, mely solidságért a gyűlést vezető püspöki biztos nagys. Bálint Károly apát-kanonok ur is elismerését nyilvánítva, köszönetét fejezte ki. Vajha mindenütt így történnék!

A főérdem itt azon községi intelligens egyéneké, kik lépten-nyomon oda törekedtek, hogy mint mindenkor, úgy a mai összejövetel is becsületére és dicséretére váljék lakosságunknak.

Szavazatot nyertek még: Kurkó Gyula 144-et, Dobos Ferencz 136-ot, Bocs Dénes 104-et, Bálint Sándor 44-et, Papp János 34-et, Bardocz Mihály 26-ot, Bartók Albert 12-t, Öseh Lajos 8-at, Lakatos Dénes 8-at.

Ugy az egyes pályázók a névsor felolvasásakor, valamint Bálint Károly apát-kanonok elnök ur a gyűlést berekesztő beszéde után viharosan megjeleneztettek.

Osdolai.

### A háromszékmegyei tanítótestület t. tagjaihoz!

Nagyságos Szentiványi Miklós megyei főjegyző ur, mint helyettes alispán, idei 11.168. számú leiratával kapcsolatosan a tanítótestület elnökségének körözés végett megküldötte az „Erdélyi Gazda“ című szakközöny 1886. évfolyamára szóló előfizetési felhívást és egy előfizetési ívet. Midőn e körülményről értesitem a t. kartársakat, tudatom egyszerűs mind azt is, hogy az előfizetési felhívás értelmében ezen kiváló gondnal szerkesztett s az erdélyrészi mezőgazdaság egyik-másik ágát váltakozva felölölő s havonként kétszer megjelenő szíjlapot az iskolák és tanítók a két írt előfizetési ár helyett egy forintért megkaphatják, ha ezen összeget legkésőbb 1886. január hó 15-ig Kolozsvárra az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatalának czimezve és bérmentve — legkezdészerűben postautalvány-nyal — beküldik.

Ha valamelyik kartárs a hozzám küldött előfizetési íven ohajtáná megrendelni a lapot, a legszivesebb készséggel vállalom el a közvetítést.

Kézdi-Vásárhelyt, 1885. decz. 17.

M. Székely János,  
tanítótestületi elnök.

### Külömfélék.

— Gyászhir. Kézdivásárhelyi Varga Józsefné sz. Nagy Rebeka, Varga József városi főjegyző neje, általánosan tisztelt hölgy s derek családanya, folyó hó 16-án meghalt. Temetése folyó hó 18-án ment végbe roppant részvét mellett. A rokonok, barátok és ismerősök beláthatlan hosszú sorát kísérte ki az elhunytat a r. kath. sírkertbe. A városban levő hatóságok nagy részben testületileg jelentek meg. Béke poraira! — A család által kiadott gyászjelentés a következő:

„Varga József városi főjegyző a maga és gyermekei: Gyula, Vilmos, Mari, Etel, Matild, Béla, Irén és József; úgy testvérei: Jancsó Mária néhai Szász Dániel tanító özvegye s gyermekei; néhai Jancsó Károlina férje Zakariás Kristóf s gyermekei; Varga Polixena néhai Jancsó József gyógyszerész özvegye s gyermekei; az elhunytak testvérei: Nagy Mária Jancsó Dénesné, Nagy Róza, Nagy Sára és Nagy Anna, nem különben a közeli és távoli rokonok nevében szomorúan tudatja a szeretett nő, a házi élet elzárt nyugalomában gyermekei felett öröklött családjának Nagy Rebekának folyó hó 16-án este fél 8 órakor élete 49-ik évében történt gyászos kimúltát. Az elhaltnak hült tetemei folyó hó 18-án délután fél 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a r. kath. temetőbe örök nyugalomra helyezni. Béke lengjen porai felett! Kézdi-Vásárhely, 1885. december 16.“

— A trónörökös Magyarországról. A trónörökös könyvének Magyarországról szóló első füzeté is megjelent. Ehez is Rezső trónörökös irt bevezetést, melynek ékesszólása méltó a királyfihoz, méltó a nagy műhöz és méltó arra a lelkesedésre, melyet bizonyára országsszerte támasztani fog. Ebben Magyarország benépesedéséről s a magyarok betelepüléséről szólva így végzi a trónörökös: „Annyi jó és balszerencse után, annyi viszontagságok változásain keresztül, annyi véres harcz multán egy ezer éves küzdelem végén, ma is ugyanazon haza földén élnek a magyarok, melyet egykor Árpád vezérlete alatt elfoglaltak és Szent-István koronájának a természet által oly dusan megáldott országaiban gazdag közmívelődési életet, eleven előhaladást s gyors fölvirágzást tudtak magoknak teremteni a magyar állam népei. És midőn ma a kelő nap Erdély határhegyei közül kiemelkedik s ifjui sugaraival bearanyozza a gyönyörű rónákat, a ragyogó folyókat, a bujászöld mezőket, a szép városokat s a sötét erdőket: akkor egy olyan országot üdvözöl, mely magát eseményekben gazdag, hosszú történelem után a fölvirágzás és biztos gyarapodás boldog korszakához küzdte föl, — a mi szép Magyarországunkat.“

— Hymenhir. Ifj. Domokos e hó végén fogja oltárhoz vezetni a bájós és művelt lelkű geienczei Csoma Aida kisaszszyont. Sok szerencsét kívánunk e frigyhez!

— Kovásznáról írják lapunknak, hogy a tél beálltával ott is megkezdődtek a fillérestélyek. E hó 1-én volt az első, Tornyai Lipótné háziasszony és Deák Klára házi kisaszszyon rendezése mellett. A másodikon Nagy Sándorné és Vencz Etelka, a harmadikon meg Dobay Jánosné és Beder Ágneske töltötték be a háziasszonyi és kisaszszyoni tisztet. Az utóbbi estélyen Beder Ágnes k. a. Gyulai Pál „Pókayné“ című versét szavalta nagy hatással. Az estély többi részét a nemzeti „kancsinó“ játék töltötte be, melyet a kovásznai hölgyek egész szenvedélylyel játszanak. Még az idén lesz egy „nagy fillér“, melyen a kedves kis doktorné Póka Dezsőné lesz a háziasszony, kinek közkedveltsége elég biztosíték arra nézve, hogy ezen estély kiválóan sikerült leendő. Levelezünk a legnagyobb elismeréssel emlékszik meg a házi asszonyok és kisaszszyonok ügybuzgóságáról és szeretetreméltó előzékenységéről; azonban nem tartja az intelligencia magatartását helyesnek, midőn e kedves, egyszerű társas összejöveteleket nem részesíti a kellő pártfogásban.

— A kézdivásárhelyi népoktatási intézetekben a karácsonyi szünet december 19-től jövő évi január 4-ig fog tartani, az elsőfoku ipariskolában pedig december 19-től jövő évi január 6-ig.

— A papolci olvasó-egylet saját pénztára gyarapítására 1885. évi december hó 26-án este a község ház nagytermében változatos program mellett táncozal egybekötött dal-estélyt rendez, a melyre az érdeklődők figyelmét előre is felhívjuk.

— Tűz volt folyó hó 18-án este 8 órakor Kézdi-Szentéleken. Borcsa István és András csürei lettek a lángok martalékává. Csak a gyorsan alkalmazott segélynek és a teljes szélesendnek köszönhető, hogy nagyobb veszély nem lett belőle.

— Egy koronás magyar ember halála. A pyrenei félsziget trónjai gyászban vannak. A spanyol királyt követte Ferdinand király, az uralkodó porugáli király apja, ki, mint Lisszabonból távirják, e héten meghalt. Az elhunyt 1816-ban született, 1836-ban mint százsz herczeg egybekelt a férfi-ágon kihalt portugál királyi család utolsó sarjával, Mária királynővel. 1837-ben a „király“ címet kapta. Fiának kiskorúsága alatt Portugál regense volt 1869-ben, nejének halála után második házasságra lépett Edla grófnő, szül. Hensler Elizzel. Az elhunyt király a Kóburg-Kohary magyar herczegi családból származott, Magyarországon született s Kóburg Fülöp herczegnek nagybátyja volt. Magyarul igen jól beszélt, ezt tartotta anyanyelvének, s ha előkelő magyar ember vetődött Lisszabonba, igen szívesen vette a látogatását.

— A keleti események színhelyén a dolgok ismét úgy állnak, hogy a háboru újból való

— A kezdivásárhelyi jótékony nőegylet által 1885. nov. 28-án rendezett fillérestélyen felülfizettek: Dr. Szini Gyula 10 kr, Székely Jánosné 20 kr, Gábor István 20 kr, Fóris Péter 10 kr, Kelemen Istvánné 20 kr, Létápolóné 10 kr, Roth Mór 10 kr, Molnár Józsiás 60 kr, Popovits Andrásné 20 kr, Dr. Báuffy Zs. 20 kr, Nagy K. igazg. 10 kr, N. N. 1 frt, Török Samuel 10 kr, Bándi István 20 kr, Csizsár Dénesné 10 kr, Nagy F. 10 kr, ifj. Benkő István 10 kr, Kovács Károly 20 kr, András Mózes 30 kr, id. Szőcs János 40 kr, ifj. Nagy József 10 kr, 2 árvaházi nevelő-

A »Betegbarát« című rópiratban számos háziszer van ismertetve, melyek sok even keresztül megbízhatónak bizonyultak s ez okból a legmelegebb ajánlatra méltók. Minden betegnek ismerni kellene e rópiratot. Különösen pedig azokat, a kik köszvényben vagy csúzbán, tüdősorvadásban, ideggyengeségben, sápkórban stb. szenvednek, arra figyelmeztetjük, hogy az egyszerű háziszerek által nagyon gyakran még az úgynevezett gyógyíthatatlan betegségek is megszűnnek. A ki a »Betegbarátot« olvasni kívánja, az írjon egy levelezőlapot Richter kiadó-intézetnek Lipésbén, mire a rópirat megküldetik. A megrendelőnek ez költsége nem kerül.

Az elárverezendő ingóságok vételára  
az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-ában

K.-Vásárhely, 1885. deczember 10.  
Gábor Péter,  
szolgabíró.